

रोड गाउँपालिका

रोड राजपत्र

खण्ड :

संख्या:

प्रकाशित मिति: २०७७/११/०७

भाग-

सार्वजनिक निजी साझेदारी लगानी व्यवस्थापन तथा सञ्चालन ऐन,
२०७७

रोड गाउँपालिकाको

सार्वजनिक निजी साभेदारी लगानी व्यवस्थापन तथा सञ्चालन ऐन, २०७७

प्रस्तावना :

रोड गाउँ कार्यपालिकाको निजीक्षेत्रको लगानीलाई प्रोत्साहित, प्रवर्द्धन र संरक्षित गरी व्यापार व्यवसाय तथा उद्योग क्षेत्रमा लगानी गराई गाउँपालिकासँग साभेदारी कायम गरी निजीक्षेत्रको भूमिकालाई आर्थिक विकासको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण ढङ्गबाट अगाडि बढाउन वाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधानको धारा २१४ को उपधारा (१) र धारा २२६ को उपधारा (१) बमोजिम रोड गाउँपालिका, गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भ

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “रोड गाउँपालिका, सार्वजनिक निजी साभेदारी लगानी व्यवस्थापन तथा सञ्चालन ऐन, २०७७” रहेको छ।
(२) यो ऐन गाउँ सभाबाट स्वीकृत भई प्रमाणीकरण भएपछि प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा -
 - (क) “अध्यक्ष” भन्नाले गाउँ कार्यपालिकाको अध्यक्ष भन्ने सम्झनु पर्छ।
 - (ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले गाउँ कार्यपालिकाको उपाध्यक्ष भन्ने सम्झनु पर्छ।
 - (ग) “कार्यपालिका” भन्नाले संविधानको धारा २१६ बमोजिम गठित गाउँ कार्यपालिका सम्झनु पर्छ।
 - (घ) “गाउँसभा” भन्नाले संविधानको धारा २२२ बमोजिम गठन भएको गाउँ सभालाई सम्झनु पर्छ।
 - (ङ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले गाउँ कार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ।
 - (च) “सार्वजनिक क्षेत्र” भन्नाले सार्वजनिक हितका लागि गाउँपालिका वा प्रदेश सरकार वा संघीय सरकार स्वयम वा तिनका मार्फत कारोबार गर्ने द्विपक्षीय सहयोग अन्तर्गत प्राप्त वैदेशि अनुदानको पक्ष वा सरकारी पक्ष सम्झनु पर्छ।
 - (छ) “निजीक्षेत्र” भन्नाले गाउँपालिकाले निर्माण गरी संचालन गर्ने भौतिक संरचनामा गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको रकम गाउँपालिकामा जम्मा गरी भौतिक संरचना भाडामा लिने व्यक्ति, कानुन बमोजिम दर्ता भएको संघसंस्था सम्झनु पर्छ।
 - (ज) “साभेदारी” भन्नाले गाउँपालिकाले आफ्नो स्वामित्व, भाडा वा अन्य सार्वजनिक स्वामित्वमा रहेको जमिनमा निर्माणगर्ने संरचनामा सो संरचना प्रयोगका लागि निजीक्षेत्र र गाउँपालिकाको लगानीलाई सम्झनु पर्छ।
 - (झ) “संरचना” भन्नाले गाउँपालिका र निजीक्षेत्रले गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको जमिन/घर अन्य व्यक्ति वा संघसंस्थाको नाममा रहेको जमिन/घर वा सार्वजनिक स्वामित्वमा रहेको जमिनमा व्यापारीक, व्यावसायिक, औद्योगिक उदेश्यको लागि निजीक्षेत्रलाई भाडामा लगाउन निर्माण गरिएको गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको संचरनालाई सम्झनु पर्छ।
 - (ञ) “संघसंस्था” भन्नाले रोड गाउँपालिका र निजीक्षेत्रले साभेदारीमा निर्माण गरेको संरचनामा लगानी गर्न र भाडामा लिन प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएका सामाजिक संघसंस्था, व्यापारिक, व्यावसायिक फर्म, प्राइभेट लिमिटेड र पब्लिक लिमिटेड कम्पनी, सहकारी संस्था र वित्तीय कम्पनीलाई सम्झनु पर्छ।
 - (ट) “व्यक्ति” भन्नाले रोड गाउँपालिका र निजीक्षेत्रको साभेदारीमा लगानी गरी निर्माण गर्ने संरचना भाडामा लिने व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

निर्माण गर्ने संरचना र लगानी गर्ने विधी

३. **निर्माण गर्ने संरचना** : (१) गाउँपालिकाले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको जमिनमा निजी क्षेत्रसंगको साभेदारीमा व्यापारिक, व्यावसायिक, औद्योगिक कामको लागि भाडामा लगाउन संरचना निर्माण गरी भाडामा लगाउन सक्नेछ ।
- (२) गाउँपालिकाले आफ्नो स्वामित्व वाहेक अन्य व्यक्ति संघ संस्थाको स्वामित्वमा रहेको वा सार्वजनिक जमिन भाडामा लिई संरचना निर्माण गरी भाडामा लगाउन सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने संरचनामा व्यापारिक, व्यावसायिक, औद्योगिक घर भवन, पार्किङ्ग स्थल, हाटबजार, मनोरञ्जन पार्क, अन्य पार्क, पौडी पोखरी, कभर्डहल, सभागृह लगायत हुनेछन् ।
- (४) गाउँपालिकाले आवश्यक ठानेमा उपदफा (३) मा उल्लेख गरेको वाहेकका संरचनाहरु पनि निजीक्षेत्रको साभेदारीमा निर्माण गरी भाडामा लगाउन सक्नेछ ।
४. **लगानी गर्ने विधी** : (१) गाउँपालिकाले निजीक्षेत्रसंग साभेदारीमा निर्माण गर्ने संरचनामा निजीक्षेत्रलाई लगानी गर्नदिन संरचना निर्माण हुने स्थल, निर्माण हुने संरचनाको विवरण, न्यूनतम मासिक भाडादर, संरचना निर्माणको लागि लगानी गर्नुपर्ने न्यूनतम रकम, भाडामा दिने अवधि उल्लेख गरी १५ दिनको सार्वजनिक सूचना गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको व्यवस्था अनुसार प्राप्त भएका खामबन्दी क्वोलकवोल बमोजिम प्राप्त भएको क्वोल अङ्कको आधारमा सबैभन्दा बढी लगानी गर्न तथा सबैभन्दा बढी भाडा तिर्ने क्वोल गर्नेलाई लगानी गर्न तथा भाडामा संरचना दिनुपर्नेछ ।
- (३) लगानी गर्न तथा भाडामा लिन छनौट भएका व्यक्ति संघसंस्थालाई दफा (२) को प्रयोजनका लागि संझौतागर्न सातदिने सूचना दिनुपर्ने छ ।
- (४) गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको मिति र समयभित्र उपदफा (२) बमोजिम छनौट भएका व्यक्ति/संघ संस्थाले गाउँपालिकासंग लगानी गर्न र संरचना भाडामा लिन संझौता गरि सक्नु पर्नेछ ।
- (५) निर्धारित मिति र समयभित्र सम्झौता नगरेमा लगानी गर्न र भाडामा संरचना लिन क्वोल गर्ने वैकल्पिक व्यक्ति/संघसंस्थालाई संरचनामा लगानी गरी भाडामा लिनदिन सम्झौता गरिनेछ ।
- (६) उपदफा (५) बमोजिम वैकल्पिक व्यक्ति संघसंस्था नभएमा संरचना निर्माणको लागि साभेदारी गरी भाडामा लिनका लागि पुनः सात दिनको म्याद राखी सूचना प्रकाशित गर्नुपर्नेछ ।
- (७) उपदफा (६) बमोजिम सूचना प्रकाशित गर्दा समेत लगानी गरी भाडामा लिन कुनै व्यक्ति संघ संस्था नआएमा गाउँपालिका कार्यालयले सहमतिको आधारमा लगानी रकम र भाडाको मासिक दर तय गरी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ । तर यो सहमतिलाई अध्यक्षमार्फत् गाउँ कार्यपालिकाबाट अनुमोदन गराउनु पर्नेछ ।
- (८) छनौट भएका लगानी कर्ताले सम्झौता गर्दा क्वोल कूल लगानीको एक तिहाई रकम बुझाउनु पर्नेछ ।
- (९) लगानीकर्ताले क्वोल गरेको लगानी रकम तीन किस्तामा बुझाउनु पर्नेछ । गाउँपालिकाले निर्माण अवधिको गणनाको आधारमा पन्ध्रदिनको म्याद दिई लगानीको लागि लगानीकर्तालाई सूचना गर्नुपर्नेछ र सो अवधिमा लगानीकर्ताले लगानी रकम निर्धारित समयमानै बुझाउनु पर्नेछ ।
- (१०) उपदफा (९) बमोजिम रकम नबुझाएमा गाउँपालिकाले जरिवाना समेत लिन सक्नेछ ।

परिच्छेद -३

प्रयोग अवधि, निर्धारित उद्देश्य, धरौटी रकम र भाडा असुली र समायोजन

५. **प्रयोग अवधि** : (१) निजीक्षेत्रले साभेदारीमा निर्माण गरेको संरचना भाडामा दिदा प्रचलित ऐन, कानून बमोजिम लगानी अनुपातमा भाडामा प्रयोग गर्ने समय किटान गरी संझौता गर्नु पर्नेछ ।
- (२) बमोजिम संझौता गर्दा नेपाल सरकारको लगानी नीति विपरीत नहुने गरी अधिकतम २५ (पच्चिस) वर्षसम्म मात्र भाडामा दिने गरी संझौता गर्न पाइनेछ ।

- (३) साभेदारीमा निर्माण हुने संरचनामा लगानी गर्ने निजी क्षेत्रले निर्माण कार्य पूरा नहुँदै बीचैबाट सम्भौता भङ्ग गरेमा गाउँपालिकाले लगानी रकम आगामी आर्थिक वर्षमा जम्मा रकमको २०% प्रतिशत कटौती गरी बाँकी रकम मात्र फिर्ता गर्नु पर्नेछ । यसरी लगानी रकम फिर्ता लिने व्यक्तिलाई पुनः प्राथमिकतामा राखिने छैन ।
- (४) साभेदारीमा निर्माण गरेको संरचना संचालन गरीरहेको अवस्थामा लगानीकर्ताले विचमा सम्भौता भङ्गगरी संरचना खाली गरेमा संरचनामा हानी नोक्सानी गरेको भए लगानी रकमबाट कटौती गरी बाँकी रकम आगामी आर्थिक वर्ष मात्र फिर्ता गर्नुपर्नेछ ।
- (५) निजीक्षेत्रले साभेदारीमा संरचना निर्माणका लागि लगानी गरेका रकममा गाउँपालिकाले व्याज दिनुपर्ने छैन ।
- (६) निजीक्षेत्रले साभेदारीमा लगानी गरेको रकम गाउँपालिकाले आम्दानी बाधी लगानी रकम मासिक भाडाबाट कटौती गर्नुपर्ने छ ।
- (७) उपदफा (६) बमोजिम लगानी रकम कटौतीगर्दा संरचना प्रयोगगर्ने समय अवधिभित्र चुक्ता हुनेगरी लगानी रकम कटौती गर्नु पर्नेछ ।
- (८) लगानी रकम भाडाबाट कटौती गरीसकेपछि संरचना प्रयोग गर्ने हक समाप्त हुनेछ र निजीक्षेत्र र गाउँपालिका बिच भएको सम्भौता सकिएको मानिनेछ ।
- (९) उपदफा (८) बमोजिम सम्भौता सकिएपछि प्रयोग गरिरहेको भौतिक संरचना यथाअवस्थामा गाउँपालिकालाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने छ ।
- (१०) उपदफा (९) बमोजिम खाली भएको संरचना संचालन गर्नेवारे गाउँपालिकाको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।
- (११) निजी लगानीकर्ताले संरचना भाडामा संचालन गरिरहेको अवस्थामा अन्य कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थालाई गाउँपालिकाको स्वीकृति विना दिन पाइनेछैन ।
- (१२) उपदफा (११) बमोजिमको व्यवस्थाको प्रतिकुल लिनेदिने गरेमा गाउँपालिकाले सम्भौता भङ्ग गरी दुवै पक्षलाई हटाई संरचना खालीगर्न सक्नेछ ।

६. निर्धारित उद्देश्य विपरित संरचना प्रयोग संचालन गर्न नहुने : (१) निजीक्षेत्र र गाउँपालिकाले साभेदारीमा निर्माण गरेको संरचना प्रचलित ऐन,कानून र गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको मापदण्ड विपरित हुनेगरी संचालन गर्न पाइने छैन ।

- (२) गाउँपालिकाले निर्माण गरेको मापदण्ड,निर्धारण गरेको पेशा,व्यवसाय मात्र संरचनामा संचालन गर्न पाइनेछ ।
- (३) उपदफा (२)मा भएको व्यवस्था विपरित कार्य गरे गराएमा गाउँपालिकाले सम्भौता भङ्गगरी संरचना खाली गराउन सक्नेछ ।
- (४) भाडामा व्यवसाय संचालन गर्ने व्यक्ति, संघसंस्थाले कानून बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर दस्तुर नबुझाई गाउँपालिकामा व्यवसाय दर्ता गराउँदा व्यवसाय संचालन गर्न पाइने छैन ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम कार्य गर्ने गराउने व्यक्ति, संघसंस्थालाई दफा ६ को उपदफा(३) बमोजिम कारवाही गर्न सकिनेछ ।

७. भाडा असुली र समायोजन : (१) निर्माण अवधिसम्म संरचनाको भाडा निजीक्षेत्रको साभेदार लगानीकर्तालाई लिन पाइने छैन ।

- (२) निजीक्षेत्रका लगानीकर्ता र गाउँपालिकाले साभेदारीमा निर्माण गरेको संरचना निर्माण पूरा भएपछि लगानीकर्तालाई हस्तान्तरण गरेपछि मात्र निर्धारित मासिक भाडा असुल गर्न पाइने छ ।
- (३) निजीक्षेत्रका लगानीकर्ताले संरचना हस्तान्तरण गरेको मितिदेखि संचालन अवधिको गणना गरिनेछ ।
- (४) संरचना हस्तान्तरण भएको मितिदेखि समय गणना गरी प्रत्येक दुई/दुई वर्षमा दश प्रतिशत भाडा बृद्धिगरी भाडा समायोजन गर्नुपर्नेछ ।
- (५) उपदफा ४ बमोजिम संरचनाको भाडा समायोजन गर्दा पहिलो पटक शुरुको मासिक संरचना भाडालाई नै आधार मानिनेछ ।
- (६) संरचना संचालन सम्बन्धमा निजीक्षेत्र र गाउँपालिका बिच भएको सम्भौता बमोजिम गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद- ४

सार्वजनिक निजी साभेदारीमा परियोजना सञ्चालन व्यवस्था

८. **परियोजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति** : (१) यस ऐनअनुसार सञ्चालन गरिने परियोजना देहाय अनुसारको समितिबाट सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- (क) **परियोजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति**
१. परियोजना संचालन हुने वडाको वडाध्यक्ष.....संयोजक
(कुनै परियोजना सञ्चालन क्षेत्र २ वा सोभन्दा बढी वडामा भएमा गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेअनुसार हुनेछ)
२. गाउँपालिकाको पूर्वाधार विकास समितिका संयोजक सदस्य
३. गाउँपालिका अध्यक्षले तोकेको सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञ एक जना सदस्य
४. कम्तीमा २ जना महिलासहित लगानी गर्ने व्यवसायीहरूमध्येबाट अध्यक्षले तोकेको ३ जना सदस्य
५. गाउँ कार्यपालिकाको योजना शाखा प्रमुखसदस्य सचिव
- (२) उपदफा १ को खण्ड क बमोजिम गठित समितिले तोकिएको कार्ययोजना अनुसारको कार्यगत चौमासिक प्रतिवेदन अध्यक्षसमक्ष बुझाउनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा २ अनुसारको प्रतिवेदन अनुसारको काम भए नभएको अध्यक्षको निर्देशन अनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सुपरिवेक्षण गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा २ र ३ मा समरूप भएको नपाइएमा गाउँ कार्यपालिकाले चालु परियोजनाका बारेमा विशेष निर्णय गरी उक्त परियोजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति गठन गरी आयोजना सम्पन्न गराउनु पर्नेछ ।
- (५) यस परिच्छेदमा जुनसुकै उल्लेख भए पनि सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया संघीय सरकारको खरिद ऐन,नियमावली बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद- ५

संरचना संचालन सम्झौता, अनुगमन, क्षतिपूर्ति र संरचना खाली गराउने

९. **संरचना संचालन सम्झौता** : (१) निजीक्षेत्र र गाउँपालिकाले साभेदारीमा निर्माण गरेको संरचना लगानीकर्तालाई दुई पक्षीय सम्झौता गराई हस्तान्तरण संचालन गरिने छैन ।
- (२) संरचना हस्तान्तरण पूर्व गाउँपालिकाको तर्फबाट कार्यकारी अधिकृतले हित प्रतिकुल नहुने गरी निजी लगानीकर्तासंग सम्झौता गरी संरचना संचालनका लागि हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम भएको सम्झौता अध्यक्षमार्फत गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।
- (४) मनसायपत्रमा सम्झौताको हस्ताक्षर गर्नुपूर्व गाउँपालिकाको आधिकारीक सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्ने अधिकारीले गाउँपालिकाको हित विपरित पेश भएको छ वा छैन यकिन गरी हस्ताक्षर गर्नुपर्नेछ ।
१०. **अनुगमन गर्नुपर्ने** : (१)निजीक्षेत्रले संरचना संचालन गरेपछि प्रत्येक दुई महिनामा अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (२) बमोजिम अनुगमन गर्दा निर्माण तथा संचालन सम्झौता बमोजिम भए नभएको, निर्धारित उद्देश्य बमोजिम संरचनाको उपयोग भए नभएको, भौतिक अवस्थाको संरक्षण, मर्मत सम्भार भए नभएको स्थलगत निरीक्षण गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले अध्यक्षसमक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम प्रतिवेदनको आधारमा आवश्यक कार्यगर्न अध्यक्षले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई निर्देशन दिनुपर्नेछ ।
११. **क्षतिपूर्ति भराउने** : (१) साभेदारीमा निर्माण भएको संरचना संचालन गर्दा संरचना भत्काउने, विगाने कार्यगर्ने, सम्झौता बमोजिम गर्नुपर्ने मर्मत सम्भार कार्य नगरी हानी नोक्सानी पुऱ्याउने निजी क्षेत्रका लगानीकर्ताबाट गाउँपालिकाले क्षतिपूर्ति असुल उपर गर्नुपर्नेछ ।
- (२) लापरवाही गर्ने, सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने निजीक्षेत्रका लगानीकर्तालाई गाउँपालिकाले क्षतिपूर्ति भराई सम्झौता रद्द गरेर संरचना खाली गराउन सक्नेछ ।

१२. **संरचना खाली गराउने** : (१) गाउँपालिकाले सामान्य अवस्थामा सम्झौता भङ्गरी संरचना खाली गराउने छैन । तर निजीक्षेत्रको लगानीकर्ताले ऐन, नियम, गाउँपालिकाको निर्णय, हित र सम्झौता विपरीत कार्य गरेमा एक महिनाको सूचना दिई संरचना खाली गराउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम खाली गराएको संरचनाको लगानीकर्तालाई खाली गराए वापत कुनैपनि प्रकारको क्षतिपूर्ति गाउँपालिकाले दिनेछैन ।
- (३) असामान्य परिस्थिति आई संरचना खाली गर्नुपर्ने भएमा गाउँपालिकाले तत्काल सम्बन्धित निजी क्षेत्रका लगानीकर्तालाई सूचना दिई संरचना खाली गराउन सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम तत्काल संरचना खाली गराउन परे एक महिनाको संरचना भाडा निजी क्षेत्रका लगानीकर्तालाई दिनुपर्नेछ ।
- (५) निजीक्षेत्रका लगानीकर्ताले सम्झौता भङ्गरी सम्झौता अवधि पुराहुनु अगावै संरचना खाली गर्न गाउँपालिका कार्यालयमा निवेदन दिएमा संरचना खाली गर्न सक्नेछ । तर तत्काल संरचना छोडेमा एक महिनाको संरचना भाडा गाउँपालिकालाई बुझाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद -६

अन्य व्यवस्था

१३. **गाउँपालिका बाध्य नहुने** : (१) गाउँपालिकाको हित विपरीत कार्यगर्ने, गाउँपालिकाको कार्यमा बारम्बार अवरोध सिर्जना गर्ने, गैरकानुनी कारोवार, व्यापार व्यवसाय गर्ने निजी क्षेत्रका लगानी गर्न चाहने लगानीकर्तालाई लगानी गर्न र संरचना संचालन गर्नदिन गाउँपालिका बाध्य हुनेछैन ।
- (२) गाउँपालिकाको नियमित कामकारवाहीमा किचोला थप्ने तथा गाउँपालिकाले दिएको आदेश बारम्बार अवज्ञा गर्ने तथा प्रचलित ऐननियम अनुसारको कर राजश्व तोकिएको समयभित्रै तोकिएको निकायमा नबुझाउने व्यक्ति वा संस्थालाई गाउँपालिकाको यस सार्वजनिक निजी साभेदारी कार्यक्रम अनुसारको परियोजनामा गाउँपालिकाको साभेदार र लाभग्राहीको रूपमा गाउँपालिका सहभागी गराउन बाध्य हुने छैन ।
- (३) संचालित संरचनाको संरक्षण नगर्ने, संरचनामा क्षति पुऱ्याउने, सम्झौता र निर्धारित मापदण्ड विपरीत कार्यगर्ने, सरसफाई नगर्ने व्यक्ति, संघसंस्थालाई संरचना संचालन गर्न दिइरहन गाउँपालिका बाध्य हुनेछैन ।
- (४) यस ऐन बमोजिम भएका कार्यहरु यसै बमोजिम र यस ऐनमा नभएका व्यवस्थाहरु नेपालको प्रचलित ऐन बमोजिम हुनेछ ।
- (५) रोड गाउँपालिकाबाट जारी भएका वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७ र स्थानीय स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन, २०७७ सँग प्रतिकूल हुने भएमा संरचना निर्माण गर्न गाउँपालिका बाध्य हुनेछैन ।
१४. **बदर हुने अवस्था र जोखिम भार नपर्ने** : (१) यस ऐनमा भएको कुनै व्यवस्था प्रदेश कानून वा संघीय कानूनसँग बाँभिएको प्रश्न उठेमा सो प्रमाणित भएपछि स्वतः बदर हुनेछ ।
- (२) उपदफा १ अनुसारको प्रश्नको निवारण न्यायपालिकाबाट हुनेछ ।
- (३) उपदफा १ र २ बाट हुने कुनै पनि जोखिम भार व्यक्तिगत रूपमा कसैप्रति रहने छैन ।